

Ю.М. Кравченко¹, проф. В.О. Ольховський¹, проф. О.В. Дунаєв²

¹ДСУ «Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи»,
Харківське обласне товариство судових медиків та криміналістів,

²Харківський національний медичний університет

Еволюція харківської судово-медичної служби за 228 років її існування

Харківська судово-медична служба розвивалася своїм самобутнім шляхом у відповідності до умов розвитку суспільного ладу, організації медичної служби охорони здоров'я та медичної науки у місті Харкові. Історичні матеріали свідчать про самостійний шлях її розвитку та ролі вчених кафедри судової медицини Харківського національного медичного університету її розвитку [12]. Служба бере свій початок від квітня 1797 року, коли в м. Харкові згідно розпорядження харківського губернатора О.Г. Теплова, була створена Слобідсько-Українська лікарська управа. Вказане розпорядження, в свою чергу, базувалося на наказі імператора від 19 січня 1797 року «Про створення лікарських управ» у всіх губернських містах імперії [6, 7]. Наказу передувала доповідь Медичної колегії царського уряду, яка висвітлювала «Положення про лікарські управи». В «Положенні» говорилося про те, що Управи повинні були керувати всією медичною роботою в губерніях — спостереження за лікарнями, військовими шпиталями, аптеками і приватними лікарями. Крім того «Положення» включали в себе «Генеральні правила, що відносяться до судово-лікарської науки». Саме цей документ й став першим законодавчим актом стосовно організації судово-медичної служби в губернському місті Харкові. Слобідсько-Українська лікарська управа на той час складалася з трьох членів, які мали вищу лікарську освіту — інспектора, або штадт-фізика, оператора (хірурга) і акушера. «Положення про лікарські управи» стали першим документом, який у повному обсязі регламентував порядок проведення судово-медичних обстежень. Зокрема, стосовно експертизи трупа,

чітко прописувався такий порядок: спочатку зовнішній огляд трупа, а далі — внутрішнє його дослідження з обов'язковим розтином трьох порожнин тіла (черепної, грудної та черевної). У 1835 році Слобідсько-Українська лікарська управа була перейменована в Харківську лікарську управу. Свою діяльність по керуванню медициною краю, у тому числі і судово-медичною експертизою, Управа продовжувала до 1865 р. У 1865 році Управа була ліквідована, а її функції були передані заново створеним Лікарським відділенням при губернському управлінню. Така структура управління медициною в місті Харкові проіснувала аж до жовтневого перевороту 1917 року. До того часу окремих судово-медичних лікарів та судово-медичних організацій в нашому місті не було. Судово-медичну діяльність здійснювали лікарі загальної практики, які були закріплені за поліцейськими відділами міста. До окремих складних випадків судово-медичних експертиз залучалися також викладачі кафедри судової медицини університету. Після жовтневого перевороту у Харкові почала створюватися окрема державна судово-медична служба за посадовим принципом. Одночасно стали створюватися її окремі структурні підрозділи, які постійно змінювали свою назву та кількість [15]. Лише у травні 1952 року остаточно організаційно сформувалася єдина структура харківської судово-медичної служби під назвою «Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи» (з 2025 року бюро стало Державною спеціалізованою установою — «ДСУ»). Адміністративні та судові органи Харкова нерідко зверталися із запитами до медичного факультету університету та до

окремих вчених судових-медиків міста з проханням допомогти правоохоронним органам в розкритті злочинів та встановлення правосуддя. Так започатковувалася тісна співпраця практичної харківської судово-медичної служби та викладачів кафедри судової медицини. Перш за все це стосувалося завідувачів кафедри, багато з яких брали участь у розробці проблем судово-медичного характеру та практичної судово-медичної роботи й надавали свої заключення зі складних кримінальних справ. Перший судово-медичний розтин трупа в місті Харкові, згідно архівної довідки обласного архіву, був виконаний в січні 1801 року (місце проведення розтину не відоме). Його провели оператор 8 класу Слобідсько-української лікарської управи лікар Шеїн та старший учень управи Голубовський. Слід підкреслити, що на той час спеціальних приміщень для розтину трупів в Харкові не було. Лише в листопаді 1806 року в Харкові був створений перший анатомічний «театр» (морг) при кафедрі анатомії, фізіології та судово-лікарської науки Харківського університету. Як відомо, університет був заснований відповідним наказом імператора в листопаді 1804 року та урочисто відкритий в січні 1805 року [2]. На той час морг знаходився за містом при будинку садовника, в старій частині Ботанічного саду університету (ближче до сьогодняшнього узвозу Незалежності). Тут й почали виконувалися судово-медичні розтини трупів. Кількість розтинів щорічно була вкрай малою. Лише з лютого 1812 року до моргу регулярно почали направлятися трупи для судово-медичних розтинів. До судово-медичних розтинів долучалися й професори та їх помічники по кафедрі. З перших днів існування судово-медичної служби, окрім розтинів трупів, проводився також й зовнішній огляд потерпілих на предмет виявлення на тілі тілесних ушкоджень від дії зовнішніх чинників. Новим етапом в діяльності харківської судово-медичної служби стала діяльність завідувача кафедри професора Свиридова Івана Опанасовича, який у 1851 році виступив на урочистих зборах університету з актовою промовою «О судебном-медицинском исследовании душевных болезней и о соматической теории оных» [4]. Це був перший науковий результат судово-медичної експертизи живих осіб, зокрема душевно хворих, в Україні. На початку 1860-х років, під час завідування кафедрою професором Альбертом Самойловичем Пітра, на кафедрі та в практичній судово-медичній службі Харкова почала розроблятися судово-медична діагностика смерті від механічної асфіксії. 1866 рік також ознаменувався для Харківської судово-медичної служби важливою подією — прозектор кафедри анатомії Ф.В. Ган захистив докторську дисертацію на тему «О судебном-медицинском исследовании кровяных следов». Дана робота стала першою по дослідженню речових доказів у Харкові, а можливо, й в Україні. За університетським статутом 1863 року кафедра судової медицини мала назву «Судова медицина з токсикологією, гігієна й медична поліція; з нею судово-медичні розтини, наука про епізоотію й вете-

ринарну поліцію». Із цього часу викладачами кафедри стали проводитися мікроскопічні й мікрохімічні дослідження для потреб судово-медичної практики того часу. У 1867 році на кафедрі судової медицини був створений судово-медичний кабінет. Його очолив професор Микола Лаврентійович Залеський, який викладав предмет «Токсикологія». Він першим у вітчизняній судовій медицині зацікавився й у подальшому став розробляти у Харкові її зовсім новий напрямок — судово-медичні токсикологічні дослідження. Його наукові праці були присвячені вивченню властивостей лікарських рослин, отрути саламандри, описання отруєнь в судово-медичній практиці лікарськими засобами, зокрема, — нітрогліцерином і морфіном. Водночас М.Л. Залеський продовжував викладати судову медицину на юридичному факультеті університету. Як судовий експерт М.Л. Залеський увійшов до судочинства Харкова, проводив хімічні дослідження для суду, виступав експертом у складних і найважливіших судових процесах не тільки Харкова, але й інших судових округів [13]. Знаковим, у розробці харківськими вченими питань ідентифікації осіб, слід вважати 1886 рік, коли прозектор кафедри судової медицини Микола Олександрович Оболюньський захистив докторську дисертацію на тему «О волосах в судебном-медицинском отношении». Дана робота стала не лише продовженням напрямку в наукових дослідженнях кафедри — експертизи речових доказів, а й заклала міцний фундамент наукового кредо кафедри на багато років вперед. В дисертації М.О. Оболюньський навів результати власних досліджень волосся людини і деяких тварин на макроскопічному і мікроскопічному рівнях, супроводжуючи їх чудовими і точними з анатомічної і гістологічної точки зору ілюстраціями. Стосовно волосся людини, автор вивчає статеві, вікові та регіональні особливості його будови. На той час це була піонерська робота з питань можливостей ідентифікації осіб у вітчизняній судово-медичній науці на прикладі анатомічних та гістологічних особливостей будови волосся людини та відмінностей його будови у деяких тварин. Наукові праці, присвячені дослідженню речових доказів, а отже і вирішенню питань ідентифікації, продовжилися за час завідування кафедрою професором Феодосієм Олексійовичем Патенко та особливо збільшилася в період керівництва кафедрою його учнем — у майбутньому заслуженим професором Миколою Сергійовичем Бокарусом [9]. Професор Ф.О. Патенко, зокрема, запропонував та розробив новий значно простий та доступний метод одержання спектра гемохромогена. Під керівництвом проф. Ф.О. Патенка почав свою діяльність Емілій Францевич Беллін. Він багато років викладав судову медицину у Харківському університеті та одночасно був головним судово-медичним експертом міста. У 1888 році Беллін захистив дисертацію на ступінь доктора медицини на тему «Травматические повреждения селезенки в судебном-медицинском отношении» і в тому ж році почав читати лекції у якості приват-доцента. Студентам-медикам

він читав курси токсикології, судової психопатології, про тілесні ушкодження, про дітовбивство; а студентам-юристам — загальну судову медицину. У 1898 році він видав капітальну працю «Судебная медицина растления и изнасилования». На той час це була перша вітчизняна робота з розділу судово-медичної експертизи статевих злочинів. Е.Ф. Беллін залишив після себе більше 70 судово-медичних наукових праць. У 1891 році приват-доцентом кафедри став Сергій Павлович Дворніченко. За наукового керівництва проф. Ф.О. Патенка, він у 1893 році захистив докторську дисертацію на тему «К вопросу об отличии крови человека от млекопитающих животных в судебно-медицинском отношении». Визначною подією у подальшій розробці співробітниками кафедри питань ідентифікації став 1902 рік, коли прозектор кафедри М.С. Бокаріус, за наукового керівництва проф. Ф.О. Патенка, захистив докторську дисертацію на тему «Кристаллы Флоренсеа, их химическая природа и судебно-медицинское значение». З цього часу саме питання ідентифікації осіб, на основі запропонованих ним нових модифікацій мікроскопічних досліджень і реакцій на сперму, кров, волосся та інші біологічні об'єкти при судово-медичній експертизі, стали змістом наукових розробок самого М.С. Бокаріуса та створеної ним наукової школи судових медиків Харкова [5]. Зокрема, під керівництвом проф. М.С. Бокаріуса у 1914 році викладачем кафедри А.Г. Бораковським була захищена докторська дисертація на тему «Реакция Barberio и ее судебно-медицинское значение». За результатами власних досліджень автор дійшов висновку, що вказана реакція не може бути визнана як специфічна при дослідженні плям сперми людини. А.Г. Бораковський вважає, що у цьому відношенні реакція Florence'a є більш вдалою для використання у випадках судово-медичної експертизи статевих злочинів [5, 8].

Слід підкреслити, що до 1917 року окремих судово-медичних лікарів, а тим більше, судово-медичних організацій в Харкові не було, а цю роботу здійснювали лікарі загальної практики, які були «приписані» до поліцейських дільниць. Після жовтневого перевороту 1917 року у Харкові, починаючи з 1919 року, створюється державна судово-медична експертиза за типом посадової, а саме — 24 грудня 1919 року затверджується посада Старшого міжрайонного судово-медичного експерта, на яку призначається лікар-патологоанатом В.Р. Мейер. В січні 1920 року ця посада реформується в Губернського судово-медичного експерта при Харківському губернському відділі охорони здоров'я (перший начальник — Мейер Володимир Робертович). У цьому ж році в Харкові, який на той час фактично став столицею УРСР, на базі Інституту судової медицини Харківського університету, при Народному комісаріаті охорони здоров'я України був створений судово-медичний відділ. Це стало початком організації судово-медичної служби в цілому на Україні. Судово-медичний відділ очолив професор Бокаріус Микола Сергійович, який став таким чином першим керів-

ником судово-медичної служби України. В районах області створюються посади районних судово-медичних лікарів. У подальшому, особливо в 20-х і 30-х роках й до початку 50-х років минулого століття, в структурі харківської судово-медичної служби відбувалися значні зміни. Практично щороку, створюються нові й ліквідуються попередні підрозділи. Для того щоб не заплутатися в їх назвах ми в хронологічному порядку наводимо вказані перетворення служби. У 1921 році при Харківському губернському відділі охорони здоров'я створюється Судово-медична лабораторія (прообраз сьогоденного Обласного бюро судово-медичної експертизи). Науковим керівником лабораторії на громадських засадах став професор М.С. Бокаріус (очолював її до 1925 року). Крім того, у 1921 році в Харкові організується Кабінет судово-медичної експертизи для опосвідчення живих осіб. Кабінет очолював й керував ним до 1931 року В.Р. Мейер. Кабінет розташувався в приміщенні Інституту судової медицини при Харківському медичному інституті. У 1922 році Судово-медичний відділ Народного комісаріату охорони здоров'я ліквідується і замість нього при лікувальному відділі комісаріату створюється Судово-медичний стіл. Проф. М.С. Бокаріус не розділяє ці перетворення і залишає роботу в Наркомздраві, продовжуючи наукове керування Харківською обласною судово-медичною лабораторією. 15 жовтня 1923 року Судово-медичний стіл скасовується. При організаційному відділі Наркомздраву створюється Головна судово-медична інспектура з безпосереднім підпорядкуванням її Наркомові охорони здоров'я України. Очолював Інспектуру проф. М.С. Бокаріус (керував нею до 1926 року). 1 листопада 1923 року у Харкові при особистій участі проф. М.С. Бокаріуса створюється Харківський кабінет судової експертизи, який у 1925 році реорганізується в Інститут науково-судових експертиз (нині — це Національний науковий центр «Інститут судових експертиз імені Заслуженого професора М.С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України). З моменту заснування Інституту ним керує Заслужений професор М.С. Бокаріус [1, 10, 14]. Після смерті професора М.С. Бокаріуса (в 1931 році) Інституту присвоєне його ім'я. У 1925 році в Харкові створюється Харківське міське бюро судово-медичної експертизи (проіснувало до 1952 року). 31 липня 1926 року Окружний судово-медичний інспектор В.Р. Мейер направив листа в правоохоронні й виконавчі органи м. Харкова, у яких представив структуру Харківської окружної судово-медичної експертизи того часу: 1) Судово-медичний морг (у приміщенні Інституті науково-судових експертиз медичного інституту, вул. Карла Лібкнехта, 41 — тепер вул. Сумська); 2) Судово-медична лабораторія; 3) Кабінет судово-медичного огляду живих осіб, при 1-й Радянській лікарні (вул. К. Маркса, 25). 6 грудня 1926 року відбулося засідання Президії Українського бюро лікарської секції Медсанпраці, на якому була заслухана доповідь В.Р. Мейера «Про судово-медичну справу на Україні». На основі доповіді було розро-

блено ряд заходів, у тому числі — включити в навчальну Програму Інститутів удосконалення лікарів України судову медицину як обов'язковий предмет. 8 грудня 1929 року у листі Округного судово-медичного інспектора В.Р. Мейера говориться, що з 1.12.1929 року ліквідується секція судово-медичних досліджень в Інституті науково-судових експертиз (вул. К. Лібкнехта, 41). А у складі Харківської окружної інспектури охорони здоров'я судово-медична служба буде складатися з наступних підрозділів: 1) Округна (обласна) судово-медична інспектура (вул. К.Маркса, 25 — територія 1-ї Радянської лікарні); 2) Міських і районних (виїзних) штатних судово-медичних експертів (м.м. Харків, Вовчанськ, Зміїв, Валки, Богодухів, Краснокутськ, Охтирка); 3) Кабінет судово-медичної експертизи (для судово-медичного огляду живих осіб), вул. К.Маркса, 25; 4) Судово-медична лабораторія (була самостійною організацією з 1921 року по 1948 рік) — для дослідження речових доказів, вул. К.Маркса, 25; 5) Судово-медичні морги: Центральний судово-медичний морг №1 при Інституті науково-судових експертиз (вул. К.Лібкнехта, 41) і судово-медичний морг №2 (вул. К.Маркса, 25). 1 жовтня 1930 року ліквідується округна система керування судово-медичною службою, зокрема, Округна судово-медична інспектура. 27 травня 1932 року, на підставі розпорядження Народного комісаріату охорони здоров'я України, при Харківському обласному судово-медичному інспекторів організується Обласне бюро судово-медичної експертизи в складі: начальник бюро — обласний судово-медичний експерт професор Микола Миколайович Бокаріус; завідувач Обласною судово-медичною лабораторією — В.М. Країнська-Ігнатова; міський судовий медик — М.П. Раєвський. У 1933 році Харківська обласна судово-медична лабораторія реорганізується в Центральну науково-дослідну станцію судової медицини, у підпорядкування якої перейшла вся судово-медична експертиза Харківської області. Директором станції призначається В.М. Країнська-Ігнатова. Посада Обласного судово-медичного інспектора в апараті Обласного відділу охорони здоров'я ліквідується. Центральна науково-дослідна станція судової медицини стала першою в країні організацією подібного роду. Це була спроба створення прообразу сучасного Науково-дослідного інституту судової медицини й судової хімії. В 1934 році Центральна науково-дослідна станція судової медицини ліквідується (в основному, через нестачу фінансів). 15 лютого 1934 року усувається посада Міського судово-медичного інспектора й відновляється діяльність Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи. 16 квітня

1948 року обов'язки Харківського міського судово-медичного експерта покладаються на Харківського обласного судово-медичного експерта. 27 травня 1948 року Харківська обласна судово-медична лабораторія об'єднується із Харківською обласною судово-медичною експертизою. У травні 1952 року відбулося злиття самостійно існуючої Харківської міської судово-медичної експертизи з Харківською обласною судово-медичною експертизою. Нове об'єднання називають Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи (з 2025 року — це ДСУ «Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи»). Основні структурні підрозділи ДСУ «Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи» створювалися у такі строки: відділення судово-медичної гістології — в 1928 році; відділення судово-медичної криміналістики — в 1948 році; відділення судово-медичної цитології — в 1975 році; організаційно-методичний відділ — в 1982 році; відділ комісійних судово-медичних експертів — в 1992 році; відділ чергових судово-медичних експертів — в 2001 році. У 1978 році на базі патолого-анатомічного відділення 4-ої міської лікарні швидкої допомоги м. Харкова відкривається філіал №1 ДСУ «Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи», а у 1983 році на базі кафедри судово-медичної експертизи Харківського інституту удосконалення лікарів (згодом — Харківської медичної академії післядипломної освіти) — філіал бюро №2 бюро. В 2004 році при Харківській обласній клінічній лікарні створюється кабінет судово-медичної експертизи. Типові судово-медичні морги в районах області почали будуватися з 1964 року і продовжують відкриватися по теперішній час [11, 14, 15]. Слід підкреслити, що на сьогодні Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи є навчальною базою для кафедри судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С. Бокаріуса Харківського національного медичного університету.

Висновки. Отже, Харківська судово-медична служба, починаючи з 1797 року, пройшла великий, складний, а разом з тим, славний шлях свого становлення та розвитку як спільна складова медицини України, Харкова та Харківської області у цілому. На сьогодні ДСУ «Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи» є однією з найбільших провідних багатопрофільних експертних організацій України, на базі якої виконується низка науково-дослідних робіт, у тому числі докторські та кандидатські дисертації, й складні судово-медичні експертизи, від яких в значній мірі залежить розкриття правоохоронними органами злочинів та встановлення правосуддя у нашій державі.

Список використаної літератури

1. Цимбал М.Л., Дереча Л.М. Роль М.С. Бокаріуса у становленні вітчизняної риміналістики і судової експертизи. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: Зб.наук.-практ. матеріалів ХНДІСЕ. Вип.4. — Харків: Право, 2004. С. 74–80.
2. Історія Харківського державного медичного університету: [1805-2005 / за ред. А. Я. Циганенка]. Харків: ВПЦ «Контраст», 2005. 742 с. С. 31.
3. Ольховський В.О., Шепітко В.Ю., Мішалов В.Д. Харків — Батьківщина криміналістичного напрямку Української судово-медичної експертизи. Криміналістика ХХІ століття. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 25–26 листопада 2010 р. с. 765–768. — Харків «Право», 2010.
4. Історія кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса — ХНМУ. URL: <https://knmu.edu.ua/istoriya-kafedry-sudovoyi-medyczyno-medychnogo-pravoznavstva-im-zasl-prof-m-s-bokariusa/>
5. Робак І.Ю., Семененко О.В. Життєвий шлях і наукова спадщина М. С. Бокаріуса: історіографія дослідження. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: збірник наукових праць. Серія «Історія науки і техніки». Харків, 2015. № 70 (1043). С. 43–48. URL: <https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/11554>.
6. Кравченко Ю.М., Ольховський В.О., Хижняк В.В. Витоки Харківської судово-медичної служби. «Сучасні досягнення в галузі судової медицини та проблемні питання при проведенні судово-медичних експертиз у відділі комісійних експертиз та у відділі експертизи трупів». — 36. матеріалів Міжн. конф. — Львів, 02-03.06.2016. — С. 257–260.
7. Кравченко Ю.М., Ольховський В.О. Балановський В.В., Губін М.В., Сокол В.К. Основні віхи з історії Харківської судово-медичної служби: до 220-річчя її заснування. Матеріали наук.-практ. конф., присв. 120-річчю з дня нар. П.Т. Петрова, зав. каф. історії медицини (1948–1957 рр.) Харківського мед. ін-ту «Історичні та медико-соціальні аспекти охорони здоров'я в Україні». — Харків, 23.11.2016. — С. 26–27.
8. Ольховський В.О., Бондаренко В.В., Сокол В.К. Заслужений професор М.С. Бокаріус — реформатор і організатор судово-медичної служби України. Тези доп. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті Засл. проф. М.С.Бокаріуса: «Сучасні напрями розвитку судової експертизи та криміналістики» (м. Харків, 20 грудня 2016). — Харків: ХНУВС, 2016. — С. 183–185.
9. Ольховський В.О., Кравченко Ю.М., Губін М.В., Бондаренко В.В., Сокол В.К. Пріоритет Харківської судово-медичної школи у розробці питань ідентифікації осіб. Судово-медична експертиза. №2. — 2018. — С. 122–126.
10. Лісовий В.М., Ольховський В.О., Кравченко Ю.М., Бондаренко В.В. Заслужений професор М.С. Бокаріус — фундатор сучасної вітчизняної судово-медичної експертизи та криміналістики: до 150-річчя з дня народження. Клінічна та експериментальна патологія. — Т. ХVІІІ, №2(68), 2019. — С. 163–167.
11. Ольховський В.О., Бондаренко В.В., Кравченко Ю.М. Внесок харківських судових медиків у розвиток і становлення сучасної криміналістики. Матеріали наук. конф. за результатами роботи фахівців НДІ вивчення проблем злочинності ім. акад. В.В. Сташиса Національної академії правових наук України за фундаментальними темами у 2019 р. «Актуальні проблеми протидії злочинності» (м. Харків, 21 грудня 2019 р.). — С. 254–259.
12. Робак І.Ю. Вища медична школа Харкова — найстаріша в Україні. Східноєвропейський журнал внутрішньої та сімейної медицини, 2019, №1. С. 57–59.
13. Залеський Микола Лаврентійович — Енциклопедія Сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-14737>
14. Лісовий В. М. Заслужений професор М.С. Бокаріус — фундатор сучасної вітчизняної судово-медичної експертизи та криміналістики: до 150-річчя від дня народження / В. О. Ольховський, Ю. М. Кравченко, В. В. Бондаренко // Клінічна та експериментальна патологія. — 2019. — Т. 18, № 2 (68). — С. 163–168.
15. Кравченко Ю., Ольховський В., Дунаєв О., Репа В. Становлення медико-криміналістичних структурних підрозділів Харківської судово-медичної служби. Збірник матеріалів Криміналістичних читань, присвячених пам'яті академіка В.О. Коновалової: «Методологічні засади криміналістики: традиції та новації» (м. Харків, 28 березня 2025). — Харків: Право, 2025. — С. 136–140.

Еволюція харківської судово-медичної служби за 228 років її існування

Ю.М. Кравченко¹, проф. В.О. Ольховський¹, проф. О.В. Дунаєв²

¹ДСУ «Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи», Харківське обласне товариство судових медиків та криміналістів

²Харківський національний медичний університет

Висвітлюється становлення та розвиток Харківської судово-медичної служби з 1797 року по 2025 рік, зокрема хронологія впровадження в практику нових видів судово-медичних експертиз.

Ключові слова: судово-медична експертиза, харківська судово-медична служба, види судово-медичних експертиз.

The Evolution of the Kharkiv Forensic Medical Service over 228 Years of Its Existence

Y.M. Kravchenko¹, prof. V.O. Olkhovsky¹, prof. O.V. Dunayev²

¹State Educational Service «Kharkiv Regional Bureau of Forensic Medical Examination», Kharkiv Regional Society of Forensic Physicians and Criminologists¹

²Kharkiv National Medical University

The establishment and development of the Kharkiv Forensic Medical Service from 1797 to 2025 is highlighted, in particular the chronology of the introduction into practice of new types of forensic medical examinations.

Key words: forensic medical examination, Kharkiv Forensic Medical Service, types of forensic medical examinations.

Контактна інформація: Кравченко Юрій Миколайович —
начальник ДСУ «Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи»,
лікар судово-медичний експерт вищої кваліфікаційної категорії;
контактний телефон: 050-583-05-22.
E-mail: 481850715@ukr.net.
ORCID ID: 0009-0003-0629-8530

Стаття до редакції надійшла 22.09.2025 р.